

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I

Established

1893.

TWO SECTIONS — SECTION I

№ 146. Нью-Йорк і Джерзі Сіті, субота, 29. липня 1944. No. 146. New York and Jersey City, Saturday, July 29, 1944. Vol. LII.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки.

Тел. „Свободи“: BErgen 4-0237—4-0807

THREE CENTS in the United States of America.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки.

Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016

FIVE CENTS elsewhere.

Домагається скликання конгресу з нагоди поразки Німеччини

Сенатор Вандерберг вийшов з домаганням перервати вакації конгресу і скликати його на засідання „з огляду на вигляди скорої поразки Німеччини“. Тому, що в наслідок упадку Німеччини придуть мирні часи в Америці, кінцевий є плян „реконверсії“, тобто переміни військової господарки на мирову, а цей плян має ухвалити конгрес.

Ля-Гвардія домагається 40 біллонів на прилюдні роботи після війни.

Перед комісією конгресу для Післявоєнної Економічної Політики подав свої погляди нью-йоркський посадник Фіорело Ля-Гвардія. Він виявив, що місто Нью-Йорк готове видати на прилюдні роботи з нагоди закінчення війни близько 2 білліони доларів. Він теж радив, щоб федеральний уряд склав плян на видання 40 біллонів на прилюдні роботи виробовж перших 5 літ по війні, щоб дати населенню нагоду до заробітків.

40-літній ювілей церкви св. О. Николая у Вінніпегу.

Едмонтонські „Українські Вісті“ з 18. липня подають, що церква св. О. Николая у Вінніпегу святкувала свій 40-літній ювілей. У прегарно декорованій церкві відправив архірейську Службу Божу Преосв. Кир Василь Ладика. Проповідь виголосив теж Владика Кир Василь. О-після відбувся в читальні „Просвіти“ бенкет, на яким була замітна бесіда посадника міста Вінніпегу Колтера і відчит про історію церкви від заснування, виголошений найстаршим членом парафії Майхруном. По обіді відбувся в городі пікнік, а після цього концерт в саді дому Провіти. Програму вивповнив хор школи св. Николая.

Утечі з квіслінгівських відділів.

Офіс Воєнної Інформації дівтав вісти з різних країн Європи, що в польських, російських, югославських, чеських, словацьких і інших квіслінгівських військових формаціях, втілених у німецьку армію, останніми днями зростають дезерції.

За цими інформаціями, найбільше дезерцій є в італійських фашистських відділах у північній Італії, де дезерція припадає просто епідемічний характер.

Советські парашутисти в Карпатській Україні.

БЕРН, Швайцарія, (ОНА). — Мадярські газети принесли вістку, що на Карпатській Україні появились советські парашутисти. Мадярський губернатор Карпатської України видав до народу острого, що як хто з українців відважиться помагати парашутистам, або як буде давати їм інформації про малярські збройні сили, то такого малярська влада негайно розстріляє. Навпаки, говориться у відозві, як хто з громадян зобачить советського парашутиста або незнану йому людину, то повинен зараз повідомити про це військову владу або місцеву поліцію.

Мадярський губернатор Карпатської України, генерал Вінче, жалувався, що в останніх часах на Підкарпаття появилось багато „місцевих бандитів“, які стараються доносити ворогови, де находится й як розміщена армія. Таких зрадників будемо карати смертю.

Недавно тому малярська влада прилапала двацять громадян Хусту, як вони показували советським парашутистам дорогу і вказували, де саме є головна сила малярського війська. Їх вже засуджено, кількох на кару смерті, а кількох на тяжку в'язницю. На Хуст наложено велику грошеву кару, бо тамошне населення ігнорує розпорядки малярського уряду і ніколи не повідомляє поліцію про перебування там чужих людей. Так далі бути не може, писав малярський губернатор, і кожний громадянин Підкарпаття мусить повинуватися розпорядкам влади і робити те, що каже губернатор.

Вже й болгарію закривають нацистичні органи.

Квіслінгівський режим у Болгарії заборонив видавання газет „Зора“ і „Вечер“, заслонючися потребами економії.

Німці покидають чорноморські порти.

За вістками з Анкари, столиці Туреччини, німецький уряд приказав своїм кораблям покинути Варну й Варгас, болгарські порти на Чорнім морю.

Німецьке радіо говорило, що німці бачилися примушеними це зробити, бо болгарі мусять уступити в тому згляді перед советським домаганням, якщо болгарі хочуть далі вдержати звязки з Росією.

Червона армія заняла Львів і Станіславів

Четверговий комунікат советського союзу подавав до відома, що червона армія заняла по успішній офензиві дня 27. липня „великий залізничний узол й стратегічно важну твердиню в німецькій обороні, центр і провінціональну столицю України, Львів“, як також Станіславів, великий залізничний узол і важну твердиню німецької оборони під горами Карпатами, а крім цього кодо двіста інших місцевостей.

Між іншим у руки червоної армії попали: в Львівщині міста Винники й Бібрка; в Станіславівщині міста Букачівці, Лисець,

Богородчани і Калуш, як також більші сила: Волошина, Ошелиска, Новий Лешин, Дудлиби, Зазуречко, Вишнів, Чернів, Похівка, Горохолина, Старуня й Пасічна, як також залізничні двірці: Журавно - Новоседня, Чернів, Букачівці, Калуш і Пасічна.

У Польщі червона армія заняла важний центр Білосток, а ще далі на півночі Двинськ.

Німецький комунікат з того самого дня говорив, що німецькі гранатири ще держаться в центрі Львова.

Польські взяли в полон українських вояків.

Як подає Польська Телеграфічна Агенція, польські війська кодо Анкони в Сан Патеріяно піймали відділ німецьких військ. Вояки були дуже молоді, звичайно хлопці по 17 й 18 літ. Одіти були „фантастично“: один мав на ногах дякерові черевики, які зодягається до фрака, інший був перев'язаний жіночим поясом. Говорили, що це були річи арабовані, а грабители мовляв мусіли, аби вдержатися при життю.

Були між узятими в полон німцями й українці зо Східного Баталіону. Виглядали ще гірше від німців. Їх німецькі офідири теж попали в полон.

Каже кореспондент ПАТ-а, що один українець сказав йому, що його намовляв до здачі німецький офіцир, виясняючи йому, що чим скорше, здамося, тим скорше скінчиться війна.

Декотрі українці мали на голові замість шапок хустки, видно німці вже болуне відчувають недостачу різних матеріалів.

Польські жиди за польщу.

У. Я. Дрогойовського, вице-міністра інформації польського уряду в Лондоні, підчас його побуту в Нью-Йорку зявилися представники Краєвої Організації Польських Жидів, що давніше називалася Союзом Жидівських Утікачів і Імігрантів з Польщі, та запевняли його, що організація буде виступати активно в обороні польських прав і доброго ймення Польщі.

Делегация повідомила польського урядника, що ця організація вже склала спеціальний інформаційний комітет, зложений з д-ра Коварського, д-ра Тона й д-ра Шошкеса.

Велика американська перемога в Нормандії.

Американська офензива в Нормандії розвинулася знаменито й набирає шораз більшої скорости. Американські війська грозять знищенням сімом німецьким дивізіям в околиці Кутан та Комон.

Німецькі бранці висказуються з подивом про американські повзові операції.

„Слідуюче число українських вістей не появиться“.

Цікаву оповістку читаємо на першій сторінці едмонтонських „Українських Вістей“ з 18. липня б. р., а саме під згаданим повище нагодовком. Для пояснення подана така новинка:

„З причини вступлення до війська трьох працівників при Українських Вістях наш персонал зменшився до чотирьох осіб, які вже три роки виконують тусаму працю, що її виконувало 7 осіб попередно. Щоб дати хоч тиждень відпочинку робітникам першій раз за три роки, слідуюче число Українських Вістей, з датою 25. липня, не вийде“.

При цій нагоді варто пригадати, що в Канаді нема примусової військової служби, отже виходить, що трьох працівників газети вступили до вонної канадійської служби як добровольці.

Міколайчик поїхав до Москви.

Польський преміер Міколайчик вийхав літаком до Москви. З ним поїхали: Тадеуш Ромер, польський міністер заграничних справ, і проф. Станіслав Грабскі, предсідник Польської Народової Ради в Лондоні. Вони сподіваються обговорити там польсько-російське непорозуміння.

"СВОБОДА" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ЧИ НЕ ЗАПІЗНО?

Латиське посольство в Вашингтоні дає широкий розголос заяві підпільної нині соціал-демократичної організації в Латвії, що відноситься до відносин того краю до Росії та до інших країв над Балтиком.

Заява наперед очеркує відношення Латвії до советського союзу, котре, на погляд советського союзу, спирається на плебісцит населення Латвії в 1940 році. Цей плебісцит відбувся по заняттю Латвії червоною армією в супереч урочистим гарантіям, а плебісцит заява соціал-демократичної організації називає брутальним шахрайством волі населення. Далі заява малює правління Латвії советським урядом як правління гнету; як примір цього заява подає поведінку советського уряду супроти соціал-демократів; наприклад, з 20 послів цієї партії до латиського парламенту советський уряд 14 післав на заслання, а 6 запроторив до тюрми, а одного з них навіть стратив.

Заява каже, що соціал-демократи хотіли вдержувати зо советським союзом взаємини доброго сусіда, але не хотіли ніколи ставати складною частиною советського союзу. Такого стану видно бажає собі соціал-демократична організація й нині. Заводить однак в цьому згляді одну модифікацію: вона хотіла би бачити по війні конфедерацію незалежних балтійських держав.

Які саме держави мають на думці латиські соціалісти, зо заяви не видно. Що вони мають на думці Естонію й Литву, це

можна сказати з рішучою певністю. Однак й така федерація це була би мала й слаба політична одиниця, яка була би просто іграшкою в руках могутніх сусідів. Інакше справа малабся, якби до такої балтійської конфедерації належали ще й Фінляндія й Польща на одному боці Балтику та Швеція й Норвегія на другому. Всі ці краї мають подібні інтереси в тому, що всі вони бояться з одного боку Німеччини, а з другого Росії. Це могло би бути тим цементом, що зцілює їх в одну цілість.

Однак ці власне держави мають між собою й різні порахунки. Майже кожна з них має якісь неполаджені претенсії до свого безпосереднього сусіда. Взаємини між Польщею й Литвою е для балтійських відносин типічні. Через ці сусідські свари не зроблено нічого в справі конфедерації, чи федерації, балтійських народів, хоча на це було досить часу за двацять літ по першій світовій війні. Якби такий спосіб був вже створений, якби він проіснував був хочби кілька літ та виказав свою практичну вжиточність, то нині хочкому було би важче по нього посягати. Тимчасом дорогий час промарновано, а наймогутніша з прибалтійських держав і природна провідничка балтійського союзу, Польща, ще й нині думає тільки про власну шкіру, хочби навіть коштом своїх балтійських сусідів. Серед таких умовин заява латиських соціалістів останеться відай голосом вопіючого во пустині.

„ВСЕНАРОДНИЙ ОСВОБОДИТЕЛЬНИЙ КОНГРЕС”

Так наване зібрання, скликане на 8 й 9 жовтня „Союзом Освобождения Червонной-Карпатской Руси”, що завязався при Обществі Русских Братств у Філадельфії. Зїзд був назначений на 24 й 28 вересня 1944 р., але „з технічних причин” його відложено. Зїзд відбудеться в готелю Бенджамин Френклин у Філадельфії, а його ціль, як подано в оголошенню, така:

1. Моральна й матеріальна поміч Старому Краєви; 2. самовизначення неосвободжених руських людей і руської землі Холмщини, Ярославщини, деяких областей Білоруси, Лемківщини, „Пряшівської Руси” і „Гідкарпатської Руси”; 3. поміч воєнним зусиллям Америки; 4. вибір постійного комітету для

ведення політичної акції за визволення „Червонной - Карпатской Руси”.

Цей „Всенародний Освободительний Конгрес” скликають такі організації: Обществі Русских Братств; Православное Обществі Взаїмпомощи; Православное Женское Обществі Взаїмпомощи; Обществі Любви; „Ар” Клуби; Греко-католическое Соєдиненіє; Собраніє Греко-католических Братств; Свобо-

да (Перт Амбой, Н. Дж.); Обществі РООВА; Карпаторусский Конгрес; Лемко Союз; Обществі РНОВА; і „всі церковні руські і карпаторуські юрисдикції (православні і греко-католическі)”.

Для пояснення цілей зїзду поміщує москвофільська філадельфійська „Правда” з 21. липня статтю В. П. Гладика, котрий в першій частині згадує про потребу помочи рідному краєви, а потім каже:

„Друга наша патріотична задача це боротьба за обєднання Карпаторуської землі з Советським Союзом”. Гладик пише, що „переможна Червона армія бистро вибиває німців не лише зо „східньої частини Галицької Руси”, але теж і з інших земель, занятих гітлерівськими нацистами-фашистами”.

Автор згадує також, що „для ведення боротьби за свободу наших старокраєвих братів і сестер на карпаторуським конгресі, що відбувся в Питсбургу літом 1942 р., зорганізовано Карпаторуський Конгрес, — політичну організацію, що має на цілі добиватися обєднання всієї карпаторуської землі із Советським Союзом. Майже водночас при братській організації Обществі Русских Братств зорганізовано Союз Освобождения Червонной і Прикарпатской Руси”.

На нашу думку успіх конгресу, скликаного до Філадельфії відразу засуджений на невдачу, без огляду, кільки делегатів і хоч би незнати яких мудрих, на ньому явилися. Бо обєднання західно-українських земель, навіть під назвою „Червонной-Прикарпатской Руси” це одна справа і це можна осягнути. Але домагатися свободи через прилучення цих земель до типової країни неволі, це друге діло. Советська Росія не може робити виїмку і дати свободу „Червонной-Прикарпатской Руси”, коли організатори конгресу ніколи перед тим, ані й тепер не домагаються свободи народів у Советському Союзі. Отже конгрес повинен змінити програму: Наперед домагатися свободи Советської Росії, а щойно як це осягне, може домагатися „освободження” через прилучення до свободної країни. Інакше запхає „Карпатську Русь” в нову неволю.

НІМЦІ ЛЮДЯНШІ ЗО СТРАХУ.

З наближенням російських армій до німецької території на-

Д-Р С. ЧЕРНОВ

- Гострі й хронічні недуги чоловіків і жінок — Шкіра й кров.
- Аналіза крови для подружого свідцтва.
- Гемороїди й желяки лікується без операції.

223 SECOND AVENUE, cor. 14th ST., NEW YORK CITY, Room 14. GRamercy 7-7697

Офісові години денно 10—7:30. Жінка-доктор до обслуговування. X & флюороскоп. — Екзамінація \$2.00

ДОКТОР МЕДИЦИНИ М. Я. МАЙЗЕЛЬ

багато років займається лікуванням ТЯЖКИХ І ХРОНІЧНИХ недуг мужчин і жінок Недуги шкіри, нервові й шлункові, загальне ослаблення, недуги нирок і сечового міхура. СПЕЦІАЛЬНЕ ЛІКУВАННЯ РЕВМАТИЗМУ І НЕДУГ НІГ. Нові методи лікування за поміччю уколень електротоком. Розсліди крови, сечи й інших виділин. Розсліди крови для подружого свідцтва.

107 ІСТ 17-та ВУЛ., НЮ ЙОРК (близько 4-тої Евеню і Юніон Сквер) Приймається від 10—8 год., в неділі: 11. год. рано до 1. год. сполудня.

РОЗСЛІД—\$2.00

цісти почали краще кормити й трактувати російських воєнних бранців у Норвегії. Шведський часопис „Свенска Дагблядет”, каже, що трактування російських бранців поправилося не до пізнання. Норвежці приписують це вістям з фронту; мовляв, німці пробують тепер встановити гарні відносини з тими бранцями, яких ще не так давно трактували як злочинців. Норвежці теж уже не бояться великих кар за те, що вони перепачкували російським бранцям папіроси.

МИРОН ЛИТВИН**І СИН**

УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ

Обслуга щира і чесна

383 Morris Avenue,

cor. Springfield Ave.

NEWARK, N. J.

Phone: ESsex 3-5347

ІВАН БУНЬКО

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребамі по ціні так
низькій як \$150.

ОБСЛУГА НАЙКРАЩА

JOHN BUNKO

Licensed Undertaker & Embalmer

437 East 5th St.,

NEW YORK CITY

Dignified funerals as low as \$150.

Telephone: GRamercy 7-7661.

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ
ПОГРЕБНИК
НА ФІЛЯДЕЛЬФІЮ
І ОКЛИЦЮ

МИХАЙЛО НАСЕВИЧ

cor. FRANKLIN & BROWN STS.,

PHILADELPHIA, PA.

Tel. MARKET 1320.

ОБСЛУГА В ДЕНЬ І В НОЧІ.

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Занимаєсь похоронами
В BRONX, BROOKLYN, NEW
YORK І ОКОЛИЦЯХ

129 EAST 7th STREET,

NEW YORK, N. Y.

Tel.: ORchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL:

707 Prospect Avenue,

(cor. E. 155 St.)

BRONX, N. Y.

Tel.: MEIrose 5-6577

\$150.00 ЦІЛИЙ
І ВИЩЕ ПОХОРОН

ОБСЛУГУЄМО В ПЕРТ АМБОЙ
І ОКОЛИЦІ

KANAI KAIN FUNERAL HOME

433 STATE STREET,

PERTH AMBOY, N. J.

Phone: Perth Amboy 4-4648